

הנחיות לקריאה ביקורתית של מאמרים/מחקרים (מותאם מהספר של Polit, Beck & Hungler, 2000)

ההנחיות הבאות הן עזר לכתיבת סקירת ספרות באופן ביקורתי וגם לביקורת עצמית של התיזה במלואה לפני ההגשה.

1. יש להציג דוגמאות לחזקים והחולשות של המחקר. המנע/י ממשפטים כלליים.
2. נסה/י להצדיק את הביקורת. הצע/י רציונל איך גישה אחרת תפתור את הבעיה שהחוקר לא הצליח להתמודד איתה. האלטרנטיבה צריכה להיות מעשית.
3. תהי/ה אובייקטיבי עד כמה שניתן. אל תהי/ה יותר מדי בקורתית/ת למחקר בגלל הטיה אישית (לדוגמה עדיפות למחקר כמותי מאשר איכותי).
4. הערך/י את מימדי המחקר: מתודולוגיה, ניתוח, אתיקה ומסקנות.

הצגת הבעיה

1. מהי בעיית המחקר? האם הבעיה הוצגה באופן ברור?
2. האם לבעיה יש חשיבות בתחום של הבריאות הסביבתית/תעסוקתית והאם מתוארת אותה חשיבות.
3. האם החוקר/ת תיאר/ה את מניעיו/ה למחקר? מה החוקר/ת רוצה להשיג?
4. האם הבעיה נובעת ממידע מדעי קודם, ניסיון בתחום או תיאוריה?
5. האם הבעיה מצומצמת או רחבה מדי למחקר אחד?
6. האם בהצגת הבעיה מוזהים משתני המחקר ואוכלוסיית המחקר?
7. האם משתני המחקר מוגדרים כראוי ומדידים?

סקירת ספרות

1. האם סקירת הספרות מקיפה? האם הסקירה כוללת את רב המחקרים העיקריים שנכתבו בנושא? האם הסקירה כוללת ספרות עדכנית?
2. האם מצוטטת ספרות משנית כשניתן היה לצטט ספרות ראשונית?
3. האם ניתן דגש למאמרי ביקורת ופחות דגש במאמרים מבוססי מחקר?
4. האם תוכן הסקירה קשור ישירות לבעיית המחקר או רק באופן עקיף?
5. האם הסקירה היא סיכום של עבודות קודמות או נכתבה באופן ביקורתי ומשווה בין המחקרים העיקריים?
6. האם הסקירה היא אוסף של ציטוטים או עיבוד של טקסטים במונחים אחרים?
7. האם הסקירה בנויה בדרך שמובילה לצורך במחקר חדש?
8. האם הסקירה מסתיימת בפסקה מסכמת של הספרות העיקרית?

השערות

1. האם מוצגות השערות.
2. האם ההשערות הן קשורות לבעיית המחקר באופן ישיר ולוגי.
3. האם ההשערות נובעות באופן לוגי מהרציונל התיאורתי או סקירת הספרות? אם לא, איזה צידוק יש לניבוי חוקר?
4. האם לכל השערה יש לפחות שני משתנים?
5. האם ההשערה מציגה קשר מנבא בין המשתנה התלוי והבלתי תלוי?
6. האם ההשערה מצביעה על טבעה של האוכלוסייה הנחקרת?
7. האם יש כיוון להשערה? אם לא, מה הרציונל?

סוג המחקר

1. בהינתן טבעה של שאלת המחקר, איזה סוג מחקר מתאים ביותר?
2. האם בסוג המחקר יש התערבות ניסויית? האם ההתערבות תוארה במלואה?
3. אם יש התערבות האם זו הייתה True experimental, quasi-experimental or pilot?
4. אם סוג המחקר אינו ניסוי, למה החוקר עשה מניפולציה על המשתנה תלוי. האם זו הייתה החלטה נכונה?
5. איזה סוג של השוואות מתוארות (לדוגמה: לפני/אחרי, השימוש של קבוצה אחת או יותר להשוואה).
6. אם אין השוואות, איזה קשיים קיימים, אם בכלל, להבנת התוצאות?
7. איזה שיטות, אם בכלל, החוקר השתמש כדי לבודד השפעות חיצוניות? האם שיטות אלו היו מתאימות ונכונות?
8. איזה שיטות, אם בכלל, החוקר השתמש כדי לבודד מאפיינים של משתתפים? האם שיטות אלו היו מתאימות ונכונות?
9. עד כמה סוג המחקר השפיע על התוקף הפנימי של המחקר?
10. עד כמה סוג המחקר הגדיל את התוקף החיצוני של המחקר?
11. האם סוג המחקר מאפשר לחוקר להשליך סיבתיות לגבי הקשר בין המשתנים במחקר?
12. כמה פעמים היה איסוף נתונים? האם מספר זה מתאים לשאלת המחקר?
13. מה הן המגבלות של סוג המחקר? האם המגבלות הוזכרו על ידי החוקרים?

אוכלוסיית המדגם

1. האם אוכלוסיית המטרה או האוכלוסייה הנגישה זוהתה ותוארה? האם הקריטריון להכללה תוארה? לאיזו אוכלוסיות ניתן לעשות הכללה?
2. בהינתן שאלת המחקר ומגבלות המשאבים, האם נבחר מדגם האוכלוסייה בצורה נכונה?
3. איזה פקטורים משפיעים על ייצוגיות המדגם? האם קיימות הטיות מדגם?
4. האם מספר המדגם הוא מספיק? האם נעשה ניתוח עוצמה סטטיסטית?

אתיקה

1. האם המשתתפים במדגם עברו איזו פגיעה פיזית, אי נוחות, או מצוקה פסיכולוגית? האם החוקרים עשו את הצעדים הנכונים כדי למנוע או להוריד את הסיכון?
2. האם התועלת למשתתפים יותר גדולה מכל סיכון או אי נוחות? האם התועלת לחברה יותר גבוהה מהעלות למשתתפים.
3. האם השתמשו באיזה סוג של כפייה או השפעה בלתי חוקית לגיוס המשתתפים במחקר? האם השתמשו באוכלוסייה פגיעה.
4. האם המשתתפים רומו באיזו דרך? האם המשתתפים הבינו באופן מלא את מטרות המחקר? האם חולקו הסכמות מדעת?
5. האם נלקחו הצעדים הנכונים לחיסיון/סודיות/פרטיות?
6. האם המחקר אושר ע"י ועדה אתית?

שיטות לאיסוף נתונים

1. מי אסף את הנתונים? האם אוספי הנתונים הוכשרו למטרה זו? איך נמנעת הטיה של איסוף הנתונים?
2. איך אומנו אוספי הנתונים. האם ההכשרה הייתה נכונה?
3. איפה ובאיזה תנאים נעשה איסוף הנתונים? האם היו אנשים נוספים בזמן איסוף הנתונים? האם נכחות של אחרים גרמה לאיזה שיבוש?

נתונים

ניתוח נתונים

דוח